

Muuda maailm puhtamaks!

Mida saad sina ise selleks teha?

Teema: asjad meie ümber, taaskasutus, prügi sortimine, pakendimärgid, jäätmete töötlemine ja lagunemine.

Sihtrühm: 4–5aastased lapsed

Tegevusele kuluv aeg: tegevus viiakse läbi projektiõppena ühe kuu jooksul

(projekt „Kuidas hoida maailma“ on lisas)

Tegevus: <https://www.youtube.com/watch?v=cZS1UIryGSk>

Eesmärgid:

- Laps tunneb erinevaid pakendimärke ja materjale (plekk, klaas, plastik, papp).
- Laps hoiab ümbritsevat keskkonda puhtana, laps väärtustab puhast elukeskkonda.
- Laps saab teadmisi taaskasutusest, lapsel tekib huvi taaskasutuse vastu.
- Laps teab, kuidas prügi sorditakse.
- Laps õpib tähti, numbreid, loendamist.
- Laps teab, et inimese tervis ja heaolu sõltub loodusest.
- Laps kajastab saadud teadmisi, elamusi ja muljeid oma loomingus. Areneb lapse loovus.
- Areneb lapse jutustamis-, kuulamis- ja arutlemisoskus.

Tegevuse kirjeldus:

Meie ümber on väga palju asju. Me tarbime palju ja kulutame rohkem, kui meil eluks vaja on.

ARUTLEME JA FILOSOFEERIME PROJEKTI KÄIGUS JÄRGNEVATEL TEEMADEL

- Mida sa teed asjadega, mida sul enam vaja ei lähe (mänguasjad, väikeseks jäänud riided)?
- Milliseid asju teie kodus ära visatakse?

- Millist prügi teie kodus sorditakse? Miks peab prügi sortima?
- Mida teie kodus taara/pakenditega teete? Mis materjalist taarat on teie kodus? Miks on vaja taara taaraautomaati viia?
- Mida tehakse tühja taaraga edasi? Mida tehakse plastmassist, plekist, klaasist taaraga?
- Puhta keskkonna seos toiduga ehk millises keskkonnas kasvab puhas toit? (väetised, prügi ja nende mõju loodusele)
- Milline toit on sinu tervisele hea? Kust me saame tervisliku toidu?

PRAKTILISED TEGEVUSED

- Kodust toodud pudelite uurimine, vaatlemine. Ülesanne: vaata oma pudelit, uuri silti, mida sa sildid näed? Milliseid tähti sa sealt leiad? Mis need tähed pudelil tähendavad? Miks on pudelitel erinevad tähed? Pudeli suuruste, materjali, värvuste võrdlemine. Loendamine, sortimine, rühmitamine.
- Milline prügi looduses laguneb ja kui kaua see aega võtab? Teeme katse: kaks 3liitrist purki, mille sisse käib muld ja vihmaussid. Mulla vahele paneme esimesse purki biojäätmekätked (lehtsalat, mandariinikoor, toidujäätmekätked), teise purki tühja kilekotid, klaasikilde, lössi vajutatud plekkpurgi. Lagunemise protsessi saavad lapsed jälgida veel mõned aastad. Katse jaoks vajalikud vihmaussid ostime kalapoest.
- Külastasime kalapoodi, et soetada lagunemise katse jaoks vajalikud vihmaussid.
- Vaatame erinevaid pilte ja videolõike reostunud maailmast ja prügi taaskasutamisest. Mängukeskkond-veekeskus kaladega. Veed ujuvad kilekotid ja muu prügi. Lapsed mängivad vabamängus.
- Kala lahkamine. (Kala püüdis üks rühma poiss koos isaga.) Vaatame rühmas kala sisemust ja otsime võimalikke võõrkehi. Lahatud kala seest ei leidnud lapsed midagi sinna sobimatut. Järeldus: kala on püütud puhtast veest. Tegevuse lõpetuseks volisid lapsed savist ise kala. Hiljem tõi üks laps rühma haugi pea skeleti (topis). Lapsed uurisid väga uudishimulikult ka seda kala.
- Rõõmus ja kurb maailm. Joonistasime seinale 2 maailma: rõõmus ja kurb. Koos lastega täidame ja täiustame jooniseid. Märjime ühele pildile asjad, sündmused, mis rõõmustavad maakera, ja teisele pildile asjad, mis kurvastavad maailma, lähtudes keskkonnahoiust.
- Lapsed valmistasid ise suurest pappkastist taaraautomaadi, kleppisid peale erinevaid pakendimärke, tegid ava pudeli sissepanemiseks ja tagant väljavõtmiseks. Mängu

lisandusid taaraoperaator ja turvamees. Taaraoperaator korjas taarautomaadist pudeleid ja ladustas neid kastidesse. Turvamees valvas korda, sest taarapanijad kippusid taarautomaadi juures karjuma ja pudeleid viskama. Enne päris taaraautomaadi külastust on see väga hea mäng, et harjutada pudelite panemist automaati ükshaaval – põhi ees ja tasakesi.

- Pärast mängu külastasime päris taaraautomaati ja kauplust. Lapsed tõid sobivad pudelid ise kodust kaasa. Eelnevalt uurisime pudelilt panditähiseid. Pudelitest saadud raha eest ostisime poest tervislikku toitu. Poes vaatasime ja õppisime erinevaid eesti toidule vihjavaid pakenditähiseid. Lastele meeldis enim suitsupääsukese märk.
- Käisime õppekäigul Tartu Klaasi tn jäätmejaamas, kus lapsed nägid oma silmaga, kuidas jäätmejaamas prügi sortimine ja kokku pressimine käib. Saime teada, et tänapäeval ei kuhjata enam prügi prügimäeks vaid kõik on ringluses. Kõikidest vanadest jäätmetest toodetakse uusi asju. Näiteks vanast õlist, mis söögikohtadest alles jääb, tehakse kütust. Maa alla maetakse väga vähe prügi.
- Lapsed joonistasid erinevaid pudeleid ja kujutasid paberil pudelilt leitud pakendimärke ja silte.
- Lasteaias käisid klaasipuhujad Lätist. Saime teada, et klaasi saab kasutada erineval viisil (lisas).
- Lapsed leiutasid taaskasutatud asjadest uusi vajalikke asju. Valmis näitus „Väikeste leiutajate vinged leiutised“.
- Lapsed said teema lõpus oma teadmisi panna proovile õppemänguga Kahoot, mängus kasutati Smart-tahvlit ja tahvelarvuteid.

Lõiming:

Õppetegevused on lõimitud ja seotud erinevate tegevusvaldkondadega: matemaatika, keel ja kõne, mina ja keskkond, liikumine, liiklus, meediakasvatus, majandusõpe, infotehnoloogia, käeline tegevus (meisterdamine, joonistamine, kleepimine, voolimine) jne.

Vahendid:

- Erinevast materjalist ja eri suurusega taara

- Pakendid (mahlapakend, hakklihakarp, jogurtitops, tetrapakend)
- Pildimaterjal internetist: prügi looduses: <http://dornob.com/accidental-aesthetics-photography-of-floating-trash/>
- Pildimaterjal sellest, mida saab meisterdada tühjast taarast: <https://www.facebook.com/GetBestOutOfWaste/posts/82069486806916> (lingi avanemiseks peab Facebooki sisse logima)
- Filmid internetist:

<https://www.youtube.com/watch?v=zyF9Mxlcltw>

https://www.youtube.com/watch?v=74CAM6Nd_Sc

- Jänku Juss sorteerib prügi: <https://www.youtube.com/watch?v=9zulThkrc-Y>
- Prügi sortimismäng Smart-tahvilil: <http://boowakwala.uptoten.com/kids/boowakwala-adventures-superheroes-rubbishsort.html>
- Pakendimärgid (Lisas)
- 2 kolmeliitrist purki, vihmaussid, muld, biojätmed jne
- Smart-tahvel, tahvelarvutid
- 2 kleepuvat kilet seinale kahe maailma kujutamiseks
- Mäng Kahoot teema kordamiseks

<https://play.kahoot.it/#/k/5940488b-8a10-478e-8cf6-fe9648c5393c>

Nõuded keskkonnale, kus tegevus toimub:

Tegevus toimub mitmes osas ja erinevates kohtades. Põhilised tegevuskohad on: rühmaruum/lasteaed, kunstiklass, taarapunkt, kauplus, (Tartu Klaasi tn) jäätmejaam, vaatlused ja tähelepanekud tänaval ja Ropka pargis, kalapood.

Projekti kajastamine lapsevanemale

Rühma rõivistus on projekti plaan ja tutvustus lastevanematele igapäevaseks jälgimiseks. Igal nädalal antakse nädalikirjas lapsevanemale tegevuste kohta kirjalik ülevaade. Õppekäigud dokumenteeritakse videote ja piltide abil ja jagatakse neid laste ja lastevanematega (Facebook). Ümarlaud vanematele projekti lõpus, esitlus projekti kulgemisest.

Laste märkamised

Timo peale šokeerivate videote vaatamist: Inna, ma ei müü kunagi oma kodu maha ja jään alati Eesti elama.

Peale pildimaterjali vaatamist tekkis lastel tühjas kastis mäng, kus hai kalad jäid kilekottidesse kinni ja lämbusid.

Lapsed on hakanud usinalt märkama ümbritsevas keskkonnas leiduvat prügi.

Lisad

RÜHMA NIMI: Vellekesed

PROJEKTI TEEMA JA KESTUS: Kuidas hoida maailma?

(samal ajal jätkatakse projektiga „Samm sammult“)

veebruar-märts

ALATEEMAD/MÄRKSIÕNAD: loomad, linnud, kalad, putukad, loodus, taimed, tervis, heaolu, korduvkasutamine, sortimine, raha, õppimise vajalikkus, ametid, töötasu, pank, erinevad poed, pakendi-/keskkonnamärgid, tehnika meie ümber, elekter - TARK
TARBIMINE

MINA JA KESKKOND

- Laps teab, mida inimene eluks vajab (toitu, valgust, õhku, soojust). Inimene sõltub loodusest.
- Laps tunneb erinevaid loodusvarasid (vesi, õhk, mets, kalad) ja teab, kuidas neid hoida ja kaitsta.
- Laps teab, kuidas loodust hoida ja mitte reostada (teab, mis reostamisega kaasneb).
- Laps oskab prügi sortida.
- Laps tunneb erinevaid pakendimärke.
- Laps tunneb erinevaid materjale (plekk, klaas, plastik, papp).

- Laps väärtustab kohalikku tervislikku toitu.
- Laps teab, kuidas teha head maailmale, kuidas halba (seinal kaks maailma, millega tegutseme). Inimese tervis ja heaolu sõltub loodusest!
- Laps teab, kust raha tuleb; rahateenimisvõimalused ja raha oskuslik kulutamine/säästmine.
- Laps hoiab oma asju, ümbrust. Ma hoian kõike seda, mida ma võin kasutada (ühistransport, üldkasutatavad hooned, lõbustusasutused).
- Laps saab teadmisi taaskasutusest, lapsel tekib taaskasutuse vastu huvi. Oleme leiutajad.

KEEL JA KÕNE

- laps oskab pildi kohta 2–3 lauset moodustada
- laps oskab teisi kuulata ja vestlusest osa võtta
- laps õpib tähti
- laps täiendab oma isiklikku aabitsat

MATEMAATIKA

- laps lahendab erinevaid ülesandeid loogika, mõtlemise, tähelepanu vallast
- laps õpib numbreid
- laps õpib kolme piires arvutama

- laps täiendab oma isiklikku numbrivihikut

KUNST

- laps kasutab õigeid töövõtteid
- laps oskab leiutada erinevatest taaskasutusmaterjalidest erinevaid asju
- laps oskab savist kala kujutada
- lapsel areneb loovus ja fantaasia
- laps valmistab oma raha

KOKANDUS

kamajook, kiluvõileib

MUINASJUTT/LUGU

„Pipi kommipoes“, A. Lindgren

MÄNG

erinevad poemängud loovtoas

MÄRKUSED

- külastame taarapunkti. Saadud raha eest ostame poest ühe tervisliku Eesti toote 10.02.2017

- külastame pank
- külastame tehnikapoodi
- külastame jäätmejaama
- teeme katseid, kui kaua eri materjalidest jäätmed lagunevad
- külastame kalamehe poodi, et muretseda katsete jaoks vihmausse
- toimub kalade lahkamine (Nemo püüab isaga kalad, kokad aitavad fileerida)
- kalatopise vaatlus (Keily isa toob topise)
- loome loovruumi keskkonna erinevate ostlemiskohtadega (lillepood, toidupood, kirbukas, mänguasjapood, taarautomaat, pank, tehnikapood, apteek) jne. Ühesõnaga - Ristikheina Kaubamaja.
- Igal neljapäeval läheme välja õppekäigule. Õppekäik on lõimitud nii liikumistegevuse, liikluskasvatuse kui ka uute teadmistega.

LÄTI KLAASIPUHUJATE ESITLUS

- ✓ Klaasipuhujad näitavad, kuidas valmivad kaunid klaasist kujukesed. Vestluse käigus näevad lapsed, kuidas klaasist kujuke valmib, ühtlasi õpivad nad huvitavaid fakte klaasi kohta. Ka täiskasvanud õpivad nii mõndagi uut.
- ✓ Mõnel lapsel on võimalus ka ise klaasimulli puhuda. Klaasimeister aitab, et kõik oleks ohutu. Tuletõrjehäire pärast ei pea muretsema, kuna etteaste käigus ei eraldu lõhnasid, tolmu, klaasikilde jms.
- ✓ Tähelepanelikud kuulajad, kes vastavad õigesti küsimustele, saavad auhinna – meistrite valmistatud kujukese.
- ✓ Pärast esitlust on võimalik osta klaasist kujukesi, mis jäävad hinnavahele 1 € – 15 €. Pilte kujukestest näete allpool.

